

SLOŽENO STANJE Jasminka Džumhur, pravni ekspert i ombudsmen

Poštujte li se u BiH ljudska prava

Postoje različite manjine, ne samo po osnovu nacionalne i etničke pripadnosti nego i po osnovu spolne, rodne pripadnosti • Širiti stepen tolerancije • Postignut značajan napredak kada su u pitanju prava Roma

Bosna i Hercegovina je ratificirala sve glavne evropske i međunarodne instrumente o ljudskim pravima, od kojih je većina uvrštena u Ustav BiH. Međutim, kako se navodi u posljednjem izvještaju Evropske komisije o našoj zemlji, Bosna i Hercegovina još nije poduzela nikakve korake u usvajanju sveobuhvatnog okvira politike o promociji i uživanju ljudskih prava, uključujući cjelodržavne strategije o ljudskim pravima, nediskriminaciji i zaštiti manjina.

- Shodno tome, zaštita ljudskih prava i dalje je neujednačena širom zemlje. BiH još treba izmijeniti Zakon o ombudsmenu za ljudska prava kako bi se poboljšale nezavisnost i efikasnost ovog tijela i odredile ga kao nacionalni preventivni mehanizam protiv mučenja i zlostavljanja, što je međunarodna obaveza zemlje. Što se tiče pomirenja, Bosni i Hercegovini još nedostaje cjelodržavni politički okvir za bavljenje naslijeđem prošlosti, uključujući cjelodržavnu strategiju o tranzicionoj pravdi. Politički lideri su nastavili da

Džumhur: Međunarodna obaveza zemlje

se bave historijskim revizionizmom, uključujući poricanje genocida i veličanje ratnih zločinaca, također osporavajući utvrđene činjenice i nezavisnost ili nepristranost međunarodnih i domaćih sudova - navodi se u izvještaju.

Prava Roma

Kako u razgovoru za „Avaz“ ističe Jasminka

Početi od sebe

Džumhur je navela šta mi kao društvo trebamo uraditi u narednom periodu.

- Jedno je generalno što su naše obaveze kao države BiH koje smo prihvatili ratifikacijom konvencija. Znači, sve preporuke UN tijela, preporuka Vijeća Evrope, ali i presuda Evropskog suda su okvir gdje treba da uradimo akcioni plan za ljudska prava unutar kojeg će se posebna pažnja posvetiti unapređenju položaja manjina.

Drugi značajan segment koji se veže za međunarodne obaveze je pitanje prevencije koja se treba raditi kroz promociju ljudskih prava promjenom kroz nastavne kurikulume u školama u vezi s tolerancijom,

ali je teško nešto takvo provesti u državi u kojoj još imamo dvije škole pod jednim krovom i gdje je prisutna segregacija. Tokom odrastanja mi djecu učimo odvajanju i drugačijem tretiranju, i tako dalje. Znači, veoma je važno da svako od nas pojedinačno razvija taj stepen tolerancije prema drugom i drugačijem, da učimo o drugom i drugačijem, drugim kulturama, religijama, jer samo nas to može dovesti bliže ka zajedničkom životu i unapređenju za prostor koji dijelimo. To nije samo teritorija, to je i pravni okvir, kulturološki okvir, situaciju treba unaprijediti, ali svaki pojedinac treba ulagati i početi od sebe - uključila je Džumhur.

14 ključnih prioriteta

Podsjećamo, naša zemlja je dobila kandidatski status za članstvo u Evropskoj uniji u decembru prošle godine. Jedan od 14 ključnih prioriteta je i osiguravanje jednakosti i nediskriminacije građana, posebno postupanje prema presudi Evropskog suda za ljudska prava u predmetu "Sejdić i Finci". Također, potrebno je poduzeti

konkretno korake na unapređenju okruženja pogodnog za pomirenje kako bi se prevazišlo naslijeđe rata, kao i jačati zaštitu prava svih građana, posebno osiguravanjem provedbe zakona o nediskriminaciji i o rodnoj ravnopravnosti.

- Propisi koji garantiraju rodnu ravnopravnost u BiH su poprilično usklađeni s evropskim

standardima, ali ništa nije učinjeno kako bi se implementirali u praksi. Jedino su zakoni u Republici Srpskoj usklađeni s Istanbulskom konvencijom, dok na ostalim nivoima nisu poduzeti koraci da se izmijene zakoni, što onemogućava zaštitu od rodno zasnovanog nasilja - navodi se u mišljenju Komisije.

Džumhur, pravni ekspert i ombudsman za ljudska prava BiH, u našoj zemlji se često manjina posmatra isključivo kroz perspektivu 17 nacionalnih manjina te se time manjina definira u užem smislu.

- Međutim, u BiH postoje različite manjine, ne samo po osnovu nacionalne i etničke pripadnosti nego i po osnovu spolne, rodne pripadnosti. Generalno, kada posmatramo stanje ljudskih prava u BiH je veoma složeno, na što ukazuju i UN komiteti - kazala nam je Džumhur.

Iako se u izvještaju Evropske komisije navodi da su Romi najugroženija manjina i u najnepovoljnijem položaju, Džumhur ističe da je u prethodnom periodu postignut

značajan napredak na tom polju.

- Značajan napredak možemo reći da je zabilježen u oblastima unapređenja prava Roma, ali isključivo vođeni činjenicom da se BiH aktivno uključila u rješavanje ovog problema. Povlačenjem određenih sredstava došlo je do unapređenja u stabilnom zbrinjavanju, zatim u povećanju broja učenička u školama, ali i to je i dalje nedovoljno u odnosu na stepen isključivosti romske populacije u proteklom periodu - pojašnjava.

Afirmativne mjere

Važno je napomenuti da su kao jedna od 17 zvanično priznatih nacionalnih manjina Romi

vima BiH, ne samo u Sarajevu. Znači, definitivno, pitanje prava manjina treba se posmatrati u kontekstu cjelokupnog stanja ljudskih prava, gdje dodatne mjere moraju uvijek biti u odnosu na manjine, na šta nas obavezuje i Zakon o zabrani diskriminacije, koji zahtijeva od vlasti da uvedu afirmativne mjere. U narodu to često kažu "pozitivna diskriminacija", diskriminacija je sama po sebi toliko negativna da ona ne može biti pozitivna. To se zove afirmativne mjere koje se uvode za unapređenje položaja određenih grupa koje su zbog svoje pripadnosti određeni period bile isključene iz pristupa pravima - istakla je Džumhur.

H. JAVOR-IBRAHIMGOVIĆ